

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

IV. évfolyam/2. szám
Megjelenik negyedévente

TARTALOMJEGYZÉK

I. Agrár- és vidékfejlesztési támogatások	2
II. Nemzeti támogatások	4
III. EU-társfinanszírozással működő támogatások	5
IV. Közvetlen uniós támogatások	7
V. Kiegészítő táblák	8
VI. A mezőgazdaság hitelállománya	9
VII. Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései	11
VIII. Ágazati csódráták	13

Készítette:

Lámfalusi Ibolya
lamfalusi@aki.gov.hu

Tóth Kristóf
toth.kristof@aki.gov.hu
Pénzügypolitikai Osztály

Kiadó:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Mb. Főigazgató:
Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (06 1) 476-3301
Fax: (06 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

I. AGRÁR- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK

- 2011-ben az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra összesen **592,3 milliárd forint** áll rendelkezésre (1. táblázat), mintegy 130 milliárd forinttal, 28,0 százalékkal több mint a tavalyi eredeti előirányzat (463,0 milliárd forint).
- Az éves pénzügyi keret bővülése elsősorban a közvetlen támogatások emelkedésének, illetve az EU társfinanszírozott támogatások növekedésének tulajdonítható, amelyek közül előbbi 66,5, utóbbi 63,0 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit.
- A közel 600 milliárd forintos keretösszeg több mint felét a közvetlen támogatások adják.

1. táblázat

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások előirányzata és teljesülése, 2011

Me: millió forint

Jogcím	Eredeti előirányzat	I-II. negyedév	Előirányzat felhasználása (%)
I. Nemzeti támogatások	63 424	44 618	70,3
II. EU társfinanszírozással működő támogatások	205 462	98 639	85
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	192 186	96 128	50,0
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	82 981	26 046	89,0
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	63 295	56 355	31,4
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	33 051	10 382	26,4
IV. tengely: Leader intézkedések	5 181	1 367	25,8
V. tengely: Technikai segítségnyújtás	7 678	1 977	15,1
Halászati Operatív Program	3 600	544	15,1
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	9 676	1 966	20,3
III. EU által közvetlenül folyósított támogatások	323 400	36 605	11,3
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	301 500	28 417	9,4
Agrárpiaci támogatások	21 900	8 188	37,4
Agrártámogatások mindösszesen	592 285	179 862	30,4

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokból az **első negyedév végéig 102,8 milliárd forint került kifizetésre**, amely az éves előirányzat 17,4 százaléka.
- Az egyes előirányzatok felhasználása tekintetében kiemelt érdemmel az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program II. tengelye, amelynek közel kétharmada (40,7 milliárd forint) folyósításra került, illetve a nemzeti támogatások, amelynek március végén már csaknem felét tudhatták maguknál az ágazati szereplők.
- **A 2011. első negyedében folyósított támogatások összege az előző év**

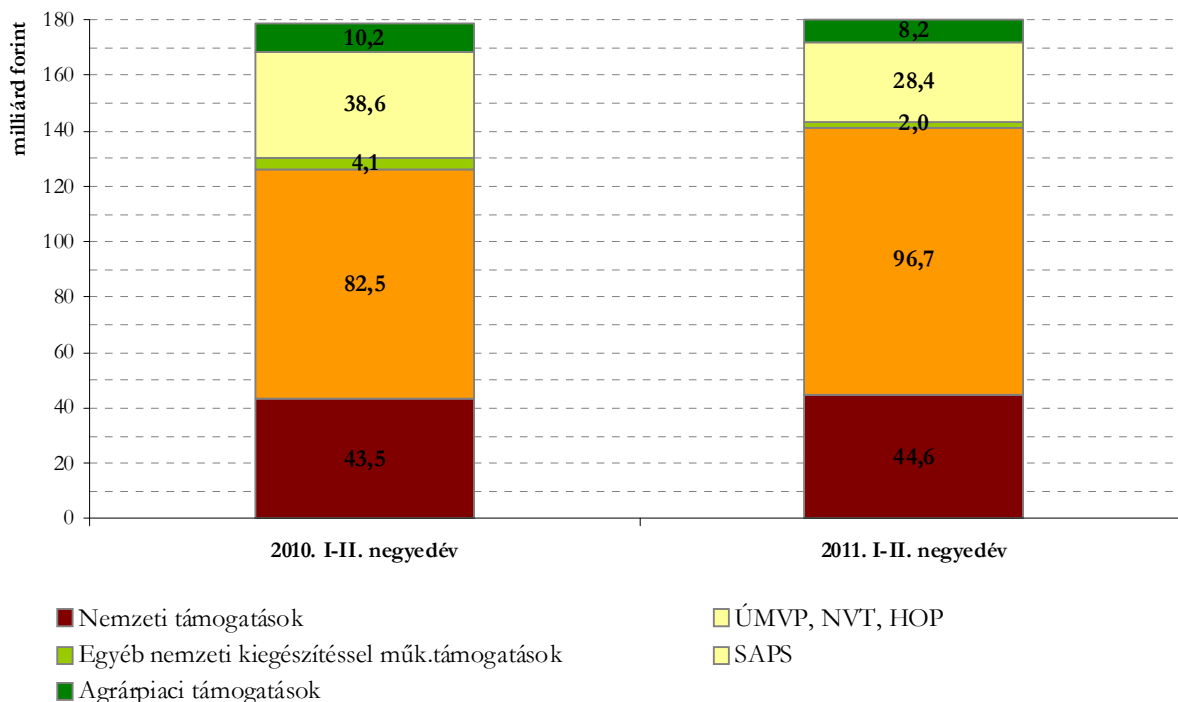
azonos időszakához képest – az agrárpiaci támogatások kivételével – valamennyi főbb jogcím esetében **nőtt**. (1. ábra)

- Az összesen 102,8 milliárd forintos kifizetés mintegy 30 százalékkal haladta meg a 2010. első negyedévit (79,6 milliárd forint). A növekedés oka részint az, hogy 2009. év végén az időarányosnál több támogatás folyósítása történt meg, aminek következtében a 2010. I. negyedévi kifizetések szerényebbek lettek. Szintén igaz azonban, hogy – tekintettel

a rendkívüli árvíz és időjárás miatt kialakult kritikus helyzetre – 2010. év végén is az eddigieknél korábban, már október 15-től megindultak a kifizetések. Vagyis a termelők az időarányosnál ugyancsak több támogatásban részesültek, ami a 2011. I. negyedévi kifizetéseket mérsékelte.

1. ábra

Agrártámogatások főbb jogcímeinek első félévi kifizetései, 2010 és 2011

Forrás: Saját szerkesztés.

- A mezőgazdasági ágazat éves támogatási keretének mintegy 80 százalékát fedezi uniós forrás, a fennmaradó 20 százalékot pedig a hazai költségvetés. (2. táblázat)
- Az első negyedévi kifizetések ez utóbbinál **nagyobb arányban terhelték a**

nemzeti forrásokat, azok több mint 40 százaléka a hazai költségvetésből származott. Ennek oka, – mint ahogyan az már említésre került – hogy az uniós közvetlen támogatásoknak csak kis része húzódott át a 2011-es évre, miközben a top-up folyósítása január 1-től kezdődhetett meg.

2. táblázat

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai szerint, 2011

Me: millió forint

Forrás	2011. évi előirányzat			I. – II. negyedév		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	71 400	0	71 400	44 618	0	44 618
EU társfinanszírozású támogatások	197 486	144 962	52 524	98 639	73 257	25 382
Közvetlen EU kifizetések	323 400	323 400	0	36 605	36 605	0
Összesen	592 285	468 362	123 924	179 862	109 862	70 000

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

II. NEMZETI TÁMOGATÁSOK

➤ Nemzeti támogatások fedezetére a 2011. évi költségvetési tervszámok – az egyéb uniós támogatások nemzeti kiegészítését is figyelembe véve – **71,4 milliárd forintot irányoztak elő, mely összeg 29,7 százalékkal nagyobb az egy évvel korábbinál.** (3. táblázat) Az ezen belül legnagyobb tételt képező folyó kiadások és jövedelemtámogatások jogcím-csoport

pénzügyi keretéből (55,3 milliárd forint) az első negyedév végéig 24,8 milliárd forint került kifizetésre, melyből 18,5 milliárd forintot tesz ki a top-up. (2. ábra)

➤ Másik jelentős tétel a nemzeti agrárkárényhítés, ahol a folyósítás összege már az első negyedév végén meghaladta az előirányzott 4,0 milliárd forintos keretet.

3. táblázat

Nemzeti támogatások előirányzata és teljesülése 2011

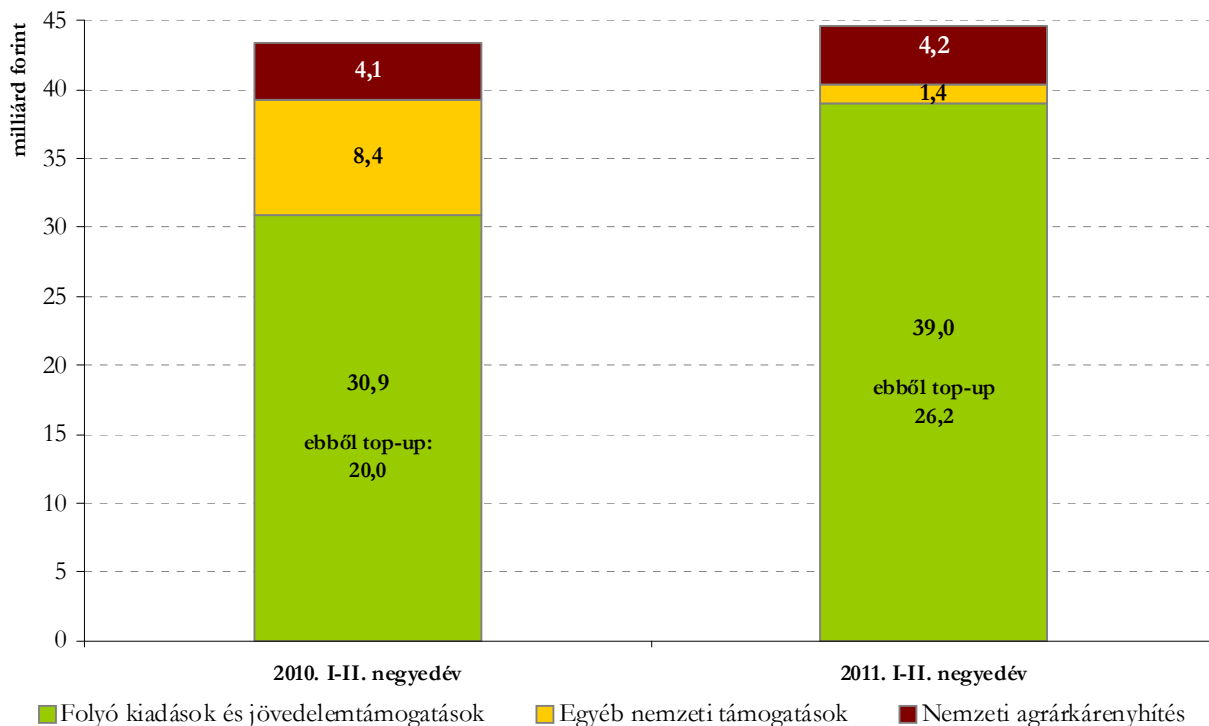
Me: millió forint

Jogcím	Eredeti előirányzat	I-II. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	55 315	39 042
<i>ebből: top-up</i>	<i>28 598</i>	<i>26 225</i>
Erdészeti feladatok	604	14
Erdőtelepítés támogatása	316	709
Állattenyésztési támogatások	750	657
Vadgazdálkodás támogatása	10	0
Fejlesztési típusú támogatások	130	0
Nemzeti agrárkárényhítés	4 000	4 196
Állat- és növénykártaletanítás	1 000	0
Árfolyamkockázat és egyéb EU által nem térített kiadások	1 300	0
Nemzeti támogatások	63 424	44 618

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

2. ábra

A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek második negyedévi kifizetései, 2010 és 2011

Forrás: Saját szerkesztés.

III. EU-TÁRSFINANSZÍROZÁSSAL MŰKÖDŐ TÁMOGATÁSOK

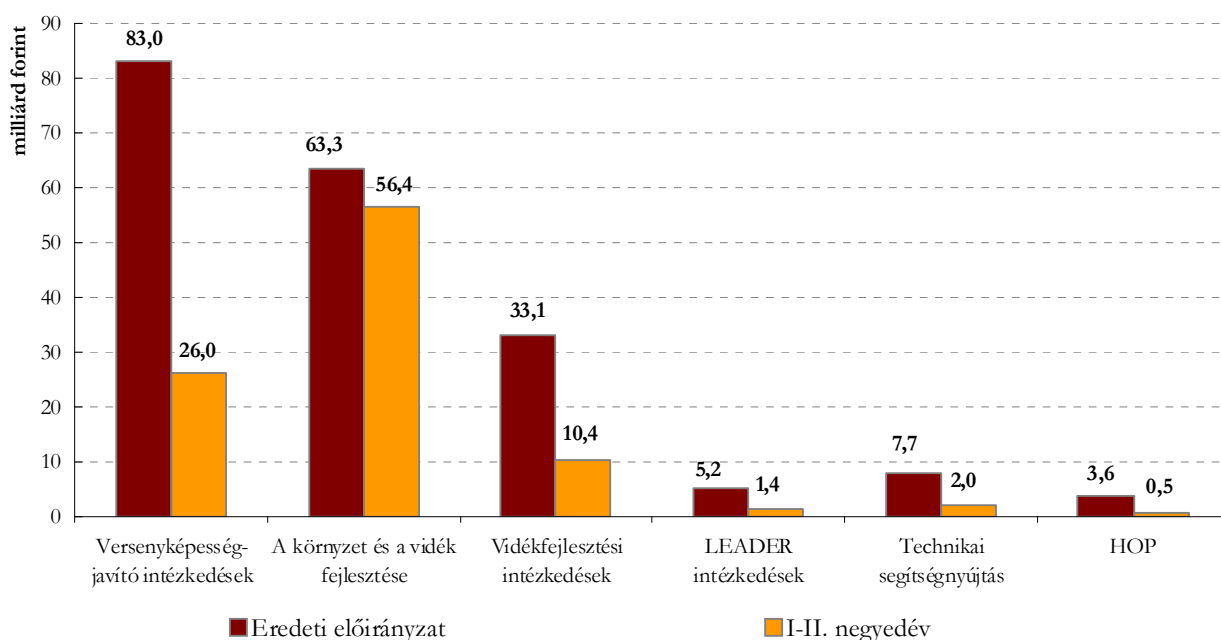
1. Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, Hálászati Operatív Program

- Az ÚMVP 192,2 milliárd forintos idei keretéből az első negyedévben 55,6 milliárd forint kifizetése történt meg, amelynek nagy része, 40,7 milliárd forint a II. tengelyhez (A környezet és a vidék fejlesztése) kapcsolódik. (3. ábra)

- Az I. tengely versenyképesség-javító intézkedéseinek az előirányzott keretösszeg mintegy 10 százaléka, 8,2 milliárd forint jutott el az ágazati szereplőkhöz, a III. tengely vidékfejlesztési intézkedések jogcíme esetében pedig 5,0 milliárd forint, a tervezett évi 33,1 milliárdból.

3. ábra

EU társfinanszírozással működő támogatások előirányzatainak alakulása, 2011

Forrás: MVH adatok alapján saját ábra.

- A 2008. évben lezárult NVT intézkedések determinációira 2011. első negyedévében 1,4 milliárd forint

folyósítása történt meg az ÚMVP I. és II. tengely pénzügyi keretének terhére. (4. táblázat)

4. táblázat

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv determinációját képező jogcímek

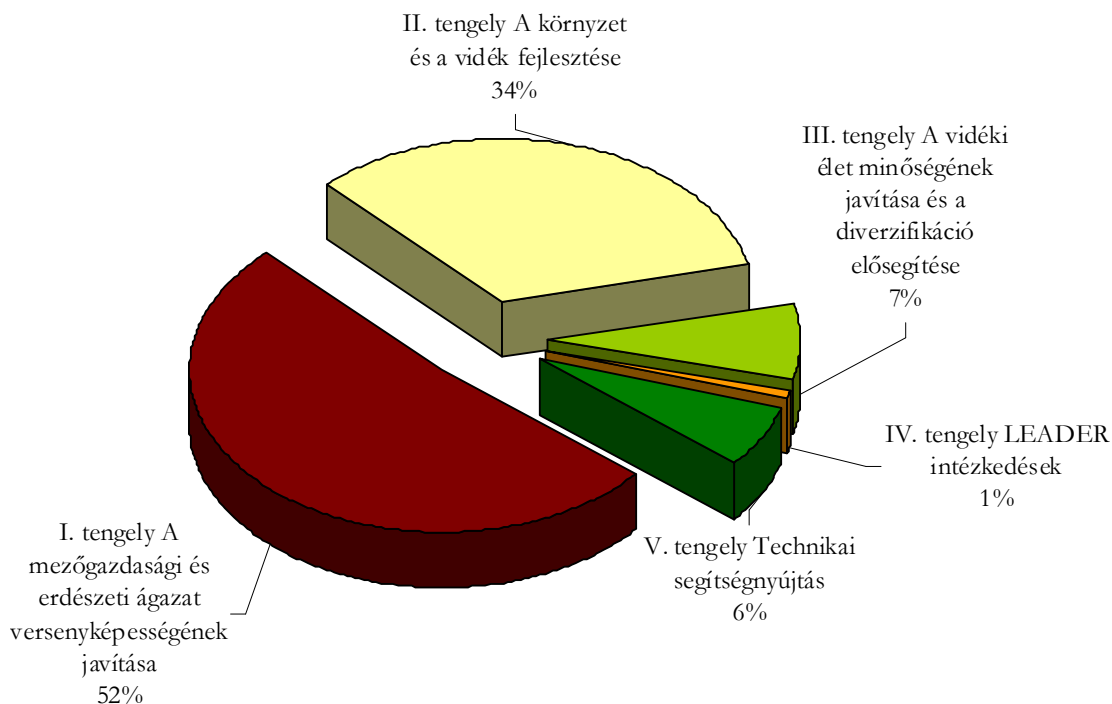
Me: millió forint

Jogcím	2007	2008	2009	2010	2011. I-II. negyedév	Összesen
Az EU környezetvédelmi, állatjóléti előírásainak való megfelelés	0	0	220	5	1	224
Termelői csoportok támogatása	945	2 355	1 762	444	7	5 516
Szerkezetátalakítás alatt álló, félig önálló gazdaságok támogatása	0	90	28	18	2	136
Agrár-környezetgazdálkodás	0	31 363	31 361	27 625	659	90 895
Mezőgazdasági területek erdősítése	0	4 134	1 813	9 135	1 303	15 884
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	3	187	102	46	0	338
Összesen	948	38 129	35 286	37 272	1 971	112 992

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

ÚMVP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007-től - 2011. II. negyedév végéig

Me: %

Forrás: Saját szerkesztés.

2. Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások

- E jogcímcsoport alatti támogatások nagyrészt a közvetlen uniós piaci tá-

mogatások kiegészítő nemzeti támogatásai. (5. táblázat)

- A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós forrásból származó része a belpiaci támogatások között szerepelnek. (6. táblázat)

5. táblázat

Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok

Me: millió forint

Jogcímek	2011. I-II. negyedév	
	Összes kifizetés	Ebből: nemzeti
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	505	252
Iskolatej program	581	435
Iskolagyümölcs program	897	278
Zöldség-gyümölcs termelői csoportok beruházási támogatása	386	35
Zöldség-gyümölcs termelői csoportok működési támogatása	275	69
Nemzeti Diverzifikációs Program	1691	456
Működési alapok támogatása (TÉSZ-BÉSZ)	1151	381
Állatbetegségek és zoonózis felszámolása	162	60
Összesen	5649	1 966

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

IV. KÖZVETLEN UNIÓS TÁMOGATÁSOK

- Az EU által közvetlenül folyósított támogatások 2011. évi előirányzata **301,5 milliárd forint**, mely 66,5 milliárd forinttal haladja meg az előző évi tervszámot.
- Az első negyedévi kifizetések döntő hányadát a **közvetlen termelői támogatások** adták. E célra 14,0 milliárd forintot folyósítottak (6. táblázat, **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**), mely az előirányzat 4,6 szá-

zaléka. Az alacsony teljesülési arány oka, hogy jelentős kifizetések e jogcímen – a támogatás szabályaiból következően – mindig az utolsó negyedévben történnek.

- Az agrárpiaci támogatások idei keretösszege 21,9 milliárd forint, melyből az év első három hónapjában érdemi kifizetés csak a **belpiaci intézkedések** céljára történt, 1,5 milliárd forint.

6. táblázat

Közvetlen EU kifizetések (kumulált adatok)

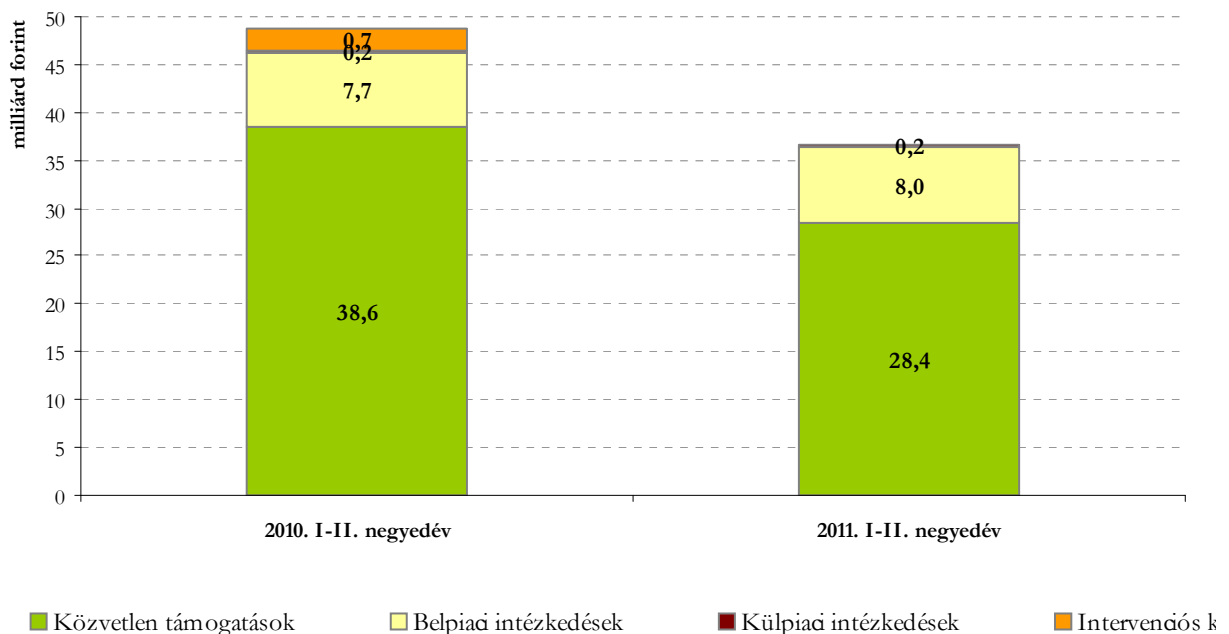
Me: millió forint

Jogcím	Eredeti előirányzat	I-II. negyedév
Közvetlen termelői támogatások	301 500	28 417
Belpiaci intézkedések	20 738	7 972
Külpiaci intézkedések	225	216
Intervenciós költségek	925	0
Piaci támogatások	21 888	8 188
Összesen	323 388	36 605

Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

5. ábra

Az EU által közvetlenül folyósított támogatások teljesülése

Forrás: Saját szerkesztés.

V. KIEGÉSZÍTŐ TÁBLÁK

Ebben a fejezetben a korábbi részekben található táblázatok kiegészítő és/vagy más szemléletű bon-tásait kívánjuk bemutatni. További táblázatok találhatóak még az www.aki.gov.hu címen az *Ada-tok/Információk (Pénzügyi információk)* menüpont alatt.

7. táblázat

SAPS, Top-up támogatások tárgyévi teljesülése részletesen

Me: millió forint

Jogcím	2011. I-II. negyedév
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	20 132,7
Területalapú támogatás	7 303,2
Elkülönített cukor	11 076,1
Elkülönített zöldség	1 207,7
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó energianövény támogatás	-0,1
Szárított takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	95,6
Feldolgozóipari célú málna- és földieper támogatás	4,7
Egyedi tejsiaci támogatás	0,5
Különleges tejtámogatás	445,0
Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakítás	8 284,7
Top-up	26 224,7
Burley dohány -termeléshez kötött	0,9
Virginia dohány -termeléshez kötött	3,6
Héjas - termeléshez kötött	96,2
Rizs - termeléshez kötött	206,1
Szántóföldi - termeléshez kötött	0,0
GOFR területalapú támogatás	22,8
Burley dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	144,7
Hüvelyesek kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Rizs kiegészítő-termeléstől elválasztott	90,9
Anyajuh támogatás	1 621,9
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	424,2
Anyatehén támogatás	4 215,8
Anyatehén támogatás - termeléstől elválasztott	980,7
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	4 472,6
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása	0,5
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	1 570,1
Nemzeti tejtámogatás	11 436,9
Virginia dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	936,9
Összesen	46 357,4

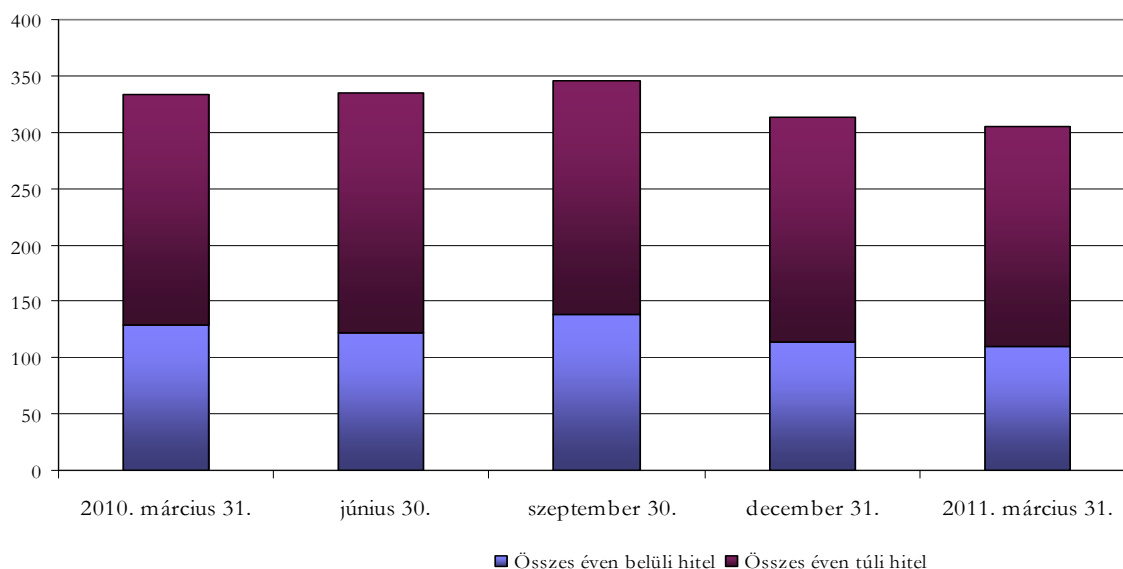
Forrás: MVH adatok alapján saját szerkesztés.

VI. A MEZŐGAZDASÁG HITELÁLLOMÁNYA¹

- A nemzet összes társas vállalkozásainak hitelállományából a mezőgazdaság társas vállalkozásainak részesedése 2011 első negyedévében 4,2%, ez 0,1 százalékponttal magasabb érték, mint 2010 utolsó negyedévében volt.
- 2010-ben lejárat szerint minden negyedévre az éven túli hitelek dominanciája volt jellemző (**7. ábra**), és tovább erősödött 2011 első negyedévében is (közel 64%-os arány). Ezzel párhuzamosan 2011 első negyedévében a rövid lejáratú hitelek aránya tovább csökkent 36%-ra. Ennek oka, hogy bár mind a hosszú (2,4%-kal), mind pedig a rövid hitelek állománya csökkent (3,1%-al), a rövid hiteleké nagyobb mértékben esett vissza.
- A mezőgazdaság hiteleinek – az elmúlt négy negyedév átlagában – 21%-a volt deviza alapú (**7. ábra**). 2010 márciusában 20,1%-os volt a devizahitelek részesedése, ezt követően megnőtt 2010. december végére 22%-ra, majd az árfolyam stabilizálódása és a kihelyezések csökkenése folytán mostanra 19%-ra csökkent. A nemzetgazdaságra jellemző érték azonban ennél jóval magasabb (ez 54,3% volt 2011 márciusában).
- A hitelezésben felértékelő bizalom szerepe miatt a mezőgazdaság szereplői nagyobb mértékben fordultak az őket személyesebben ismerő szövetkezeti hitelintézetek felé. E hitelintézetek kihelyezéseinek állománya 2010 negyedik negyedévéhez képest ugyan csökkent 6%-al, de az elmúlt évek tendenciáját tekintve szerepük növekvő. (**8. ábra**). Az innen igényelt hitelek sajátossága, hogy 90%-ban Ft alapúak, lejáratát tekintve pedig döntő többségében éven túliak.
- **2010 első negyedév értékéhez viszonyítva az ágazat társas vállalkozásainak hitelállománya 2011 első negyedévében 8,4%-kal csökkent, összege 305,2 milliárd forint.**

6. ábra

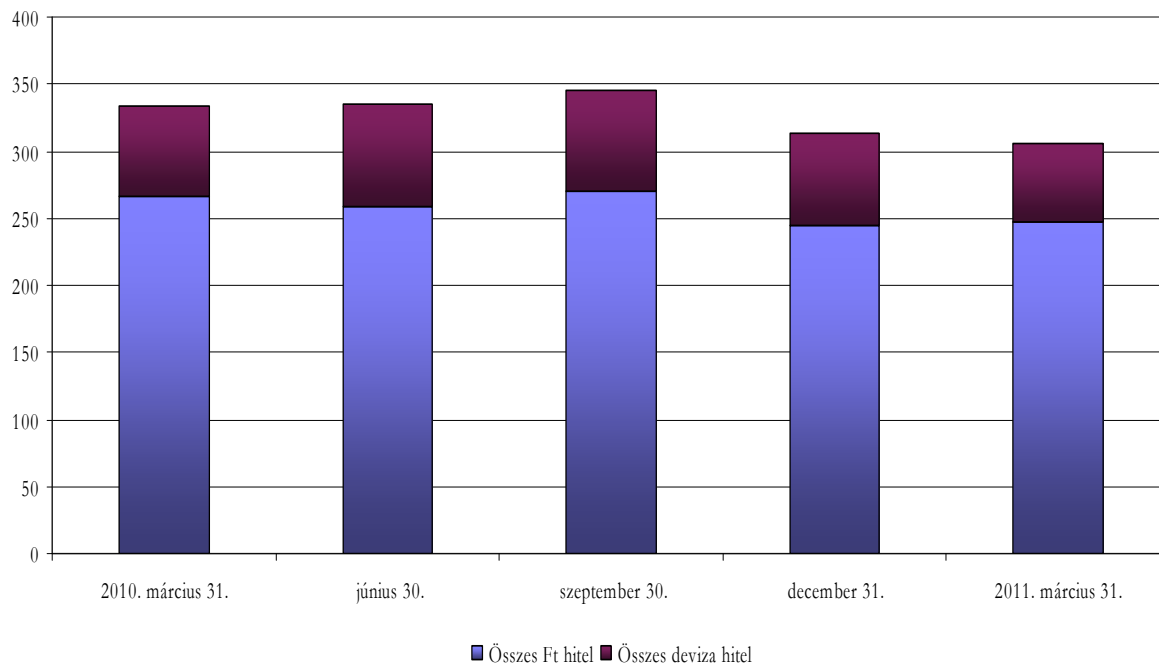
A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya és lejáratú szerinti megoszlása és alakulása 2011 első negyedévet megelőző egy évben (mrd Ft)

Forrás: MNB alapján

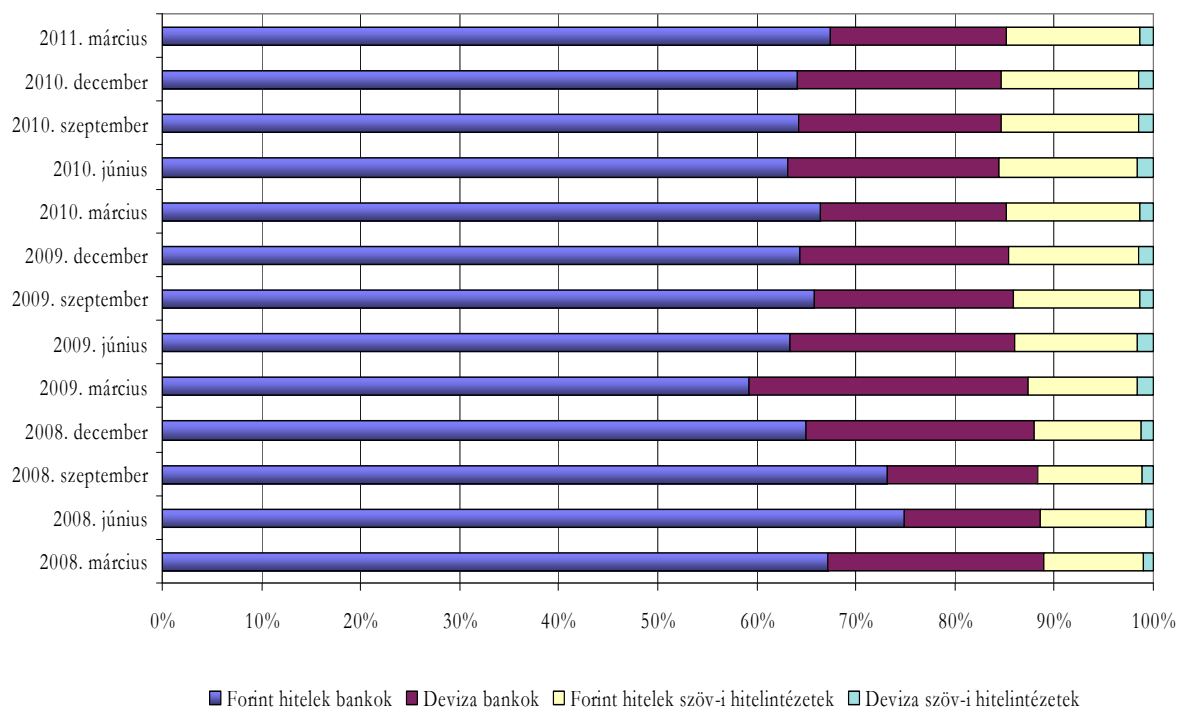
¹ Csak a mezőgazdasági termelést fő tevékenységként végző társas vállalkozások hiteleire vonatkozik, nem tartalmazza az egyéni gazdaságok és egyéb pl. integrátor szervezetek hitelállományát.

A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása 2011 első negyedévét megelőző egy évben (mrd Ft)

Forrás: MNB alapján

A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás és a hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása 2008 és 2011 első negyedéve között (mrd Ft)

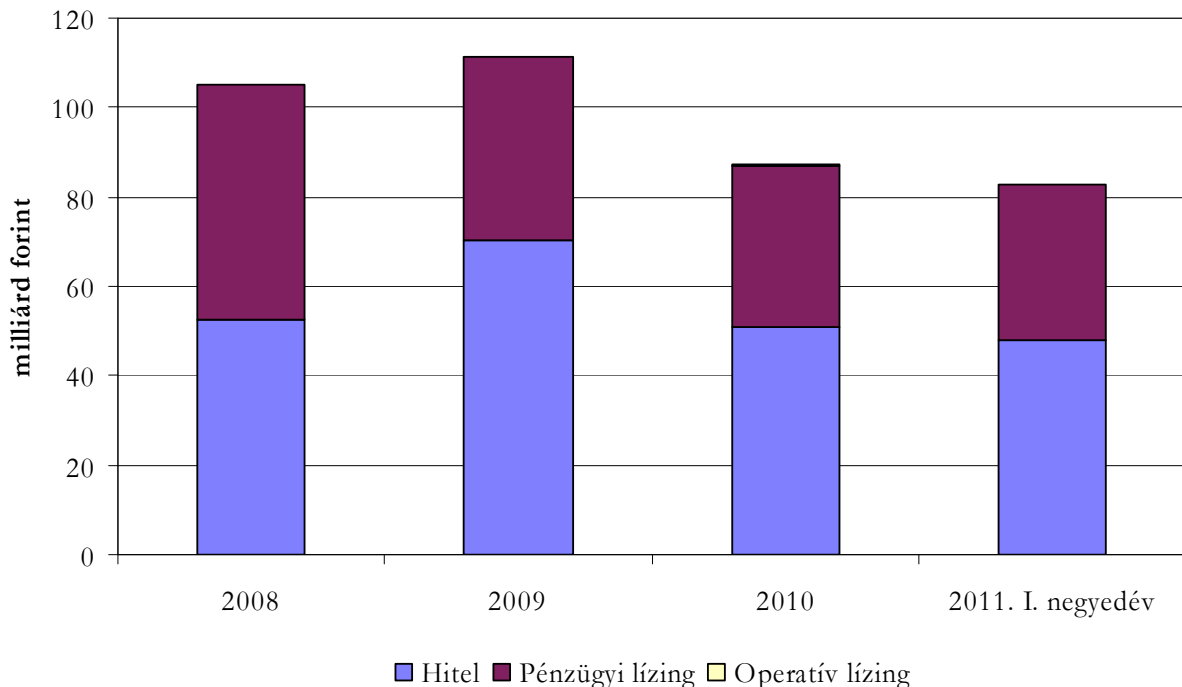
Forrás: MNB alapján

VII. LÍZING CÉGEK MEZŐGAZDASÁGI KIHELYEZÉSEI

- 2011 első negyedében a mezőgazdasági új és használt gépek lízing cégek által finanszírozott állományában az előző negyedévhez képest a mezőgazdasági lízingpiaci szegmensben további 4 milliárd forintos állomány csökkenés tapasztalható, így jelenleg az állomány 82,8 milliárd forint. A 2009-es kiugró értékhez képest ez 25,7%-os visszaesést jelent.
- Látható (**9. ábra**), hogy míg 2008-hoz képest 2009-ben nőtt a felvett hitel aránya (50%-ról 63%-ra) – ami elsősorban a beruházási támogatások emelkedésének köszönhető –, addig a pénzügyi és operatív lízingé jelentősen csökkent (49%-ról 36%-ra, illetve 0,26%-ról 0,09%-ra). 2010 során azonban a trend megfordult és újra bővülésnek indult a pénzügyi és operatív lízing részesedése, a hitel pedig mérséklődött.
- 2011 első negyedében az előző negyedévhez képest a hitel aránya tovább csökkent 1 százalékponttal, míg a pénzügyi lízing ugyanilyen arányban nőtt. Az operatív lízing aránya 0,3 százalékponttal csökkent.

9. ábra

Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség

- Megállapítható, hogy éves szinten 2007-től kezdődően folyamatosan mérséklődik a szerződéskötések száma (**10. ábra**). **Bízató jelként értékelhető, hogy 2008 után újra nőtt első negyedéves viszonylatban a szerződések száma, ami elsősorban a növekvő támogatásoknak köszönhető.**

A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves és első negyedéves alakulása

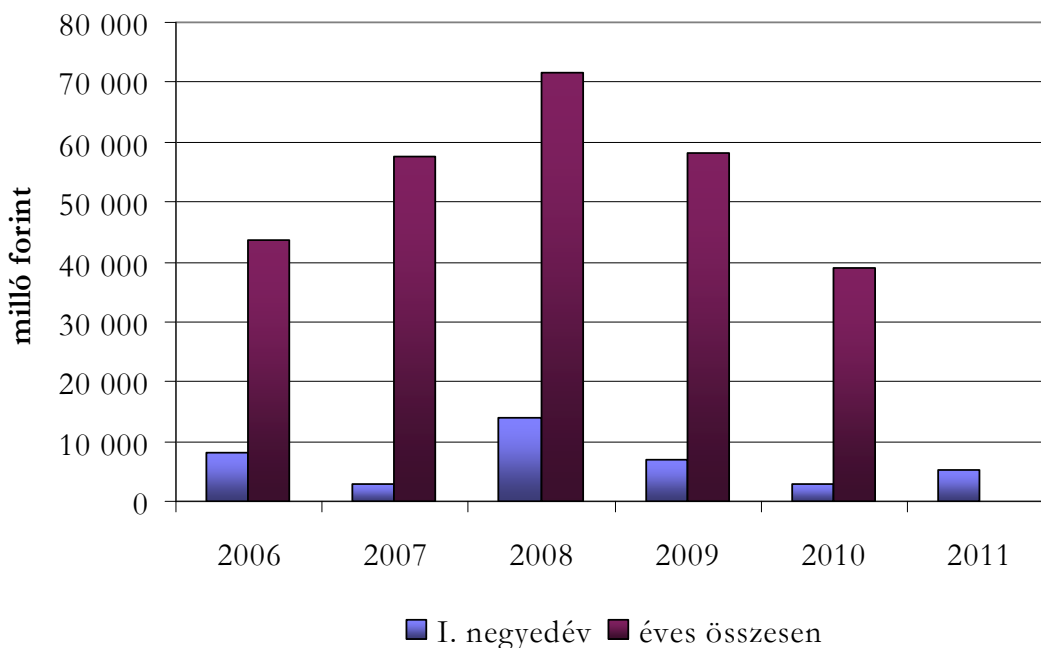
Forrás: Magyar Lízingszövetség

➤ A finanszírozott összeg negyedéves alakulását vizsgálva (11. ábra) megállapítható, hogy első negyedéves alapon 2009-ben és 2010-ben is csökkent az állomány, amely éves szinten is folytatódott.

2011-ben hasonlóan a szerződésállományhoz a támogatásoknak köszönhetően itt is megfordulni látszik a tendencia.

11. ábra

A lízingcégek mezőgazdasági finanszírozott összegének éves és első negyedéves alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség

VIII. ÁGAZATI CSŐDRÁTÁK

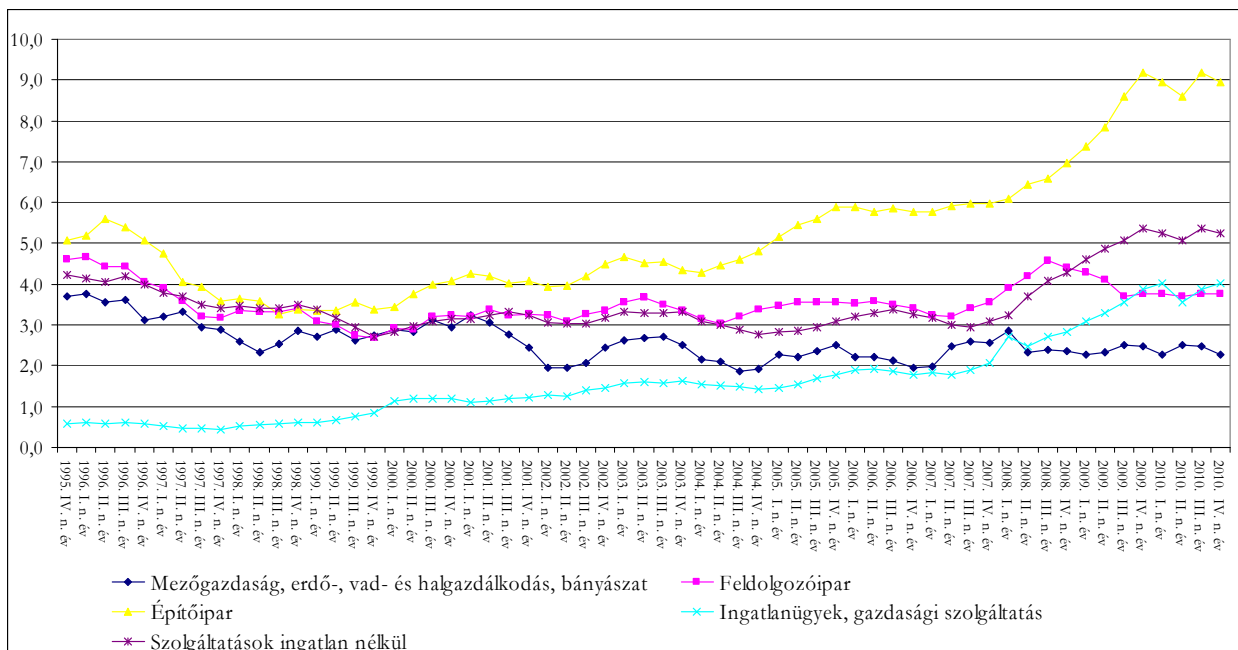
- Az ágazati csődráták egy adott ágazatban csődéljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.
- A **12. ábrából** látszik, hogy a mezőgazdasági vállalkozások esetében 2008 után lassú mérséklődés

tapasztalható. Míg 2008 első negyedében 2,8% is volt a mutató értéke, addig 2010 utolsó negyedére a mutató 2,3%-ra csökkent.

- **Összevetve a többi ágazattal, a mezőgazdaság a legkisebb mutatójával a megbízhatóbb adósok közé tartozik akkor, amikor a legtöbb ágazatban a mutató értéke növekvő tendenciát vett fel.**

12. ábra

Ágazati csődráták (%)

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi Stabilitási Jelentés, 2011. április